

Посібник для учасника

Модуль А

Вступ

2009 р.

У даному посібнику надається додаткова інформація до матеріалу, що розглядається у модулі **“Вступ”** Орієнтаційної Програми “Здоров’я Підлітків” для Медичних Працівників *та інших працівників, що надають медико-соціальні послуги підліткам*. Викладач у ході занять може посилатися на матеріал посібника та просити вас ознайомитися з окремими розділами.

У кінці посібника наведений список використаних джерел.

У даному посібнику наведена інформація з таких питань:

1. Загальна мета Орієнтаційної Програми	3
2. Очікувані результати Орієнтаційної Програми	3-
3. Цільова група	3-
4. Модулі Орієнтаційної Програми	5-
5. Методологія	6-
6. Список літератури	7

1. Загальна мета Орієнтаційної Програми

Ознайомити медичних працівників та інших спеціалістів, що надають медико-соціальні послуги підліткам, з особливостями підліткового віку та звернути їхню увагу на відповідні методи роботи для вирішення обраних пріоритетних проблем і задоволення потреб підлітків, пов’язаних із їх здоров’ям.

Здійснення даної мети планується шляхом роботи із серією основних і факультативних модулів. Якщо організації, інститути й інші заклади побажають запровадити дану Орієнтаційну Програму, то вони повинні забезпечити вивчення всіх основних модулів і вирішити питання включення факультативних модулів на підставі потреб і пріоритетів у даному регіоні.

2. Очікувані результати Орієнтаційної Програми

Очікується, що наприкінці Орієнтаційної Програми учасники:

- Більше дізнаються про характерні особливості підлітків і їх розвитку. Будуть уважнішими до потреб підлітків
- Будуть краще володіти інформаційними джерелами та ресурсами
Зможуть працювати з підлітками у доброзичливій атмосфері
- Підготують індивідуальний план зі змінами, які вони планують внести у свою роботу.

Що не входить до завдань Орієнтаційної Програми?

У завдання Орієнтаційної програми не входить підвищення клінічних чи консультативних навичок при наданні медико-соціальних послуг підліткам.

3. Цільова група

Орієнтаційна Програма була розроблена для того, щоб допомогти медичним працівникам та іншим спеціалістам, що надають медико-соціальні послуги підліткам, долати труднощі в їхній роботі з підлітками. Підлітки можуть бути запрошені до участі в Орієнтаційній Програмі, що дозволить дорослим учасникам ознайомитися із точкою зору підлітків. Також рекомендується запросити представників відповідних професійних груп (наприклад, лідерів молодіжних організацій, працівників соціальної сфери, психологів, дієтологів і вчителів) взяти участь у семінарі для формування міжсекторальної точки зору.

Департамент ВООЗ в Україні був ініціатором адаптації модулів Орієнтаційної Програми “Здоров’я підлітків”:

Розділ І. Основні модулі

Модуль А	Вступ
Модуль Б	Значення підліткового періоду та його важливість для системи охорони здоров'я
Модуль В	Статеве та репродуктивне здоров'я підлітків
Модуль Г	Медико-соціальні служби, дружні до підлітків
Модуль Д	Заклучення

Розділ ІІ. Факультативні модулі

Модуль Є	Профілактика вагітності у підлітків
Модуль Ж	Молоді люди та вживання психоактивних речовин
Модуль З	Молоді люди та ВІЛ

Запропоновані модулі були доопрацьовані з метою використання їх у роботі, як для медичних працівників, так і для інших спеціалістів, що працюють із підлітками. Модулі Орієнтаційної Програми розраховані на:

- Медичних працівників;
- Спеціалістів центрів соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді та служб у справах дітей;
- Учителів, психологів шкіл та інших навчальних закладів;
- Спеціалістів кримінальної міліції у справах дітей МВС, ОБНОН, структур Державного департаменту України пенітенціарної системи (колонії, СІЗО, кримінальної міліції);
- Спеціалістів, що працюють у спеціалізованих закладах для дітей (притулках для дітей, центрах соціально-психологічної реабілітації, центрах денного перебування, приймальниках-розподільниках для дітей МВС);
- Працівників недержавних організацій, які працюють у сфері профілактики з дітьми групи ризику (громадські організації, фонди тощо);
- Аутріч-команд, що включають психологів, юристів, волонтерів із молоді, які працюють у командах.

4. Модулі Орієнтаційної Програми

На малюнку 1 перераховані основні та факультативні модулі, вже розроблені для вивчення. Усі учасники семінару Орієнтаційної Програми повинні розібрати основні модулі, а організатори семінару – обрати тематику того факультативного модуля, який є найбільш актуальним для даного регіону.

Модуль Є

Модуль Ж

Модуль З

МАЛЮНОК 1

Модулі Орієнтаційної Програми	
Основні Модулі	Факультативні Модулі
А. Вступ	
Б. Значення підліткового періоду та його важливість для системи охорони здоров'я	
В. Статеве та репродуктивне здоров'я підлітків	Є. Профілактика вагітності у підлітків Ж. Молоді люди та вживання психоактивних речовин.
Г. Медико-соціальні служби, дружні до підлітків	
Д. Заключення	З. Молоді люди та ВІЛ

5. Методологія

Протягом усього семінару Орієнтаційної Програми використовуються метод активної участі, який найкраще підходить для роботи з дорослими учасниками, кожний їх яких зможе внести цінний особистий досвід у процес навчання. Рекомендується, щоб основна група учасників складалася з фахівців, що мають великий клінічний та/або інший досвід роботи з підлітками та з питань здоров'я підлітків.

Метод активної участі дозволяє учасникам, опираючись на свій власний досвід, активно вивчати матеріали програми. Крім того, даний метод дає можливість встановити рівноправні стосунки між учасниками та викладачем на відміну від традиційних відносин “учитель-учень”.

В Орієнтаційній Програмі використовується цілий ряд різних методів і підходів: від прямого надання інформації у вигляді “міні-лекцій” до занять із розв'язанням ситуаційних завдань і рольових ігор.

Основні правила методу активної участі

Наш особистий досвід показав, що перед тим, як удатися до методу активної участі, необхідно обговорити основні правила. Нижче наведено кілька прикладів подібних “правил”:

- Завжди проявляти однакову повагу до всіх учасників, незалежно від статі, віку, відмінності культур;
Дотримуватися та поважати конфіденційність, щоб учасники та викладач могли вільно обговорювати делікатні питання (наприклад, пов'язані із статевим і репродуктивним здоров'ям, вживанням психоактивних речовин), не побоюючись можливого осуду;
- Поважати та дотримуватися часового регламенту, починаючи та закінчуючи заняття вчасно;
- Гарантувати право кожного учасника на самовираження;
- Бути готовим ухвалювати та висловлювати критичні зауваження;
- Вдаватися до експертної думки інших викладачів і учасників у скрутних ситуаціях.

Дотримання даних правил допоможе ефективно провести семінар в обстановці, сприятливій для навчання.

Наочні методи активної участі (НМАУ)

У семінарі Орієнтаційної Програми також використовуються наочні методи активної участі (1, 2). «НМАУ» - це метод, орієнтований на учасників семінару, мета якого - проведення планування, активного навчання, робота в групах та інших інтерактивних форм участі тих, хто навчається. У даній методиці використовуються наочні методи для інтерактивного навчання. У основі «НМАУ» методу лежить використання великої кількості кольорових паперових карток різних розмірів і форм, за допомогою яких можна виразити основні ідеї в буквах або діаграмах, зображених досить крупно для огляду всією групою. Використання даного методу дозволяє кожному взяти участь в роботі семінару;

Навіть найскромніші учасники семінару можуть знайти спосіб, щоб висловити свою думку іншим учасникам, чия думка звичайна домінує в групі, змушені дати висловитися іншим.

Правила роботи з картками для ефективного використання «НМАУ» методу:

- Указувати тільки одну думку на картці
- Напис повинен бути не більше трьох рядків
- Використовувати ключові слова
- Писати великими заголовними й малими літерами
- Писати зрозуміло

- Використовувати картки різних розмірів, форм і кольорів, щоб творчо представити результати обговорення
- Дотримуватися колірної коду, розробленого викладачем для різних категорій ідей.

«НМАУ» картки можуть бути використані на пленарному занятті або при роботі у невеликих групах, щоб дати відповідь на поставлене питання. Застосування карток дозволить організувати відповіді за логічною схемою та продемонструвати питання, з яких була чи не була досягнута згода.

6. Список літератури

1. *VIPP (Visualization in Participatory Programmes): A manual for facilitators and trainers involved in participatory group events.* UNICEF, Bangladesh, 1993.
2. *Games and exercises. A manual for facilitators and trainers involved in participatory group events.* Visualization in Participatory Programmes (VIPP). UNICEF Eastern and Southern African regional office, Nairobi and UNICEF headquarters, New York, 1998.